

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfőnkön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETE GH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztár csekk- és kléring 10,489. szám

Kristóffyék bandája.

Egyik fővárosi napilap szenzációs leleplezést hozott minap arról az aknamunkáról, amelyet Kristóffyék a koalíció ellen kifejtettek. Felhívást intéztek ugyanis az ország népéhez, hogy a választásokkor olvassák a koalíciós népbolondítók fejére bünlajstromukat és ne mandátumot, hanem rugást adjanak nekik. Az urat az urak választásuk meg — mondja tovább a közvetlen hangon megfogalmazott proklamáció. Az uri osztály érdeke, hogy ennek az országnak minden terhe a nép vállait nyomja. A manifesztum ezeken kívül még azt is elárulja, hogy az össze lesznek a választások, amelyekre sietve szervezkedjék a magyar földmives nép.

Ez az ocsmány szennyirat csakugyan a Kristóffyék, a híres Maró Gergely-féle naptárkészítők kezére vall. Hogy a darabontok által gyűlölt mostani pártok uralmát aláassa, osztályharcra izgat és a népet akarja szembeállítani az urakkal. „A paraszt — hirdetik — ne segítse az urat, mert az mindig az ő érdekei ellen dolgozik. Talán felesleges is bővebben foglalkozni ezzel az irással. Hiszen nem kell arra külön rámutatni, hogy az országnak nincs és nem volt egyetlen pártja sem, amely annyira össze lett volna forrva a néppel, amely annyira be lenne gyökerezve a nép érzésvilágába, szeretetébe, amely annyira istápolta volna mindig a nép érdekeit, mint épen a függetlenségi és negyvennyolcas párt.

A függetlenségi pártot minden tradíciója a néphez köti. Mindig a liberalizmust, a nép érdekeinek felkarolását, panaszainak meghallgatását hirdette és egész multjában mindig a népre támaszkodott.

Emlékezzünk csak vissza; a szabadelvű-párt többségét a mágnások, nagybirtokosok és a periferiákról beküldött emberek adták mindig, míg velük szemben a függetlenségi párt tagjait az ország földmives népe küldte a törvényhozás termébe.

A függetlenségi pártot a szabadelvűekkel vívott nagy harcában is éppen az vitte diadalra, hogy a függetlenségi párt a nemzet igaz akaratát tolmácsolta, védelmezte és amikor kenyértörésre került a dolog, fényesen be is igazolódott ez, mert a választók a független-

ségi pártoknak adtak óriási többséget.

Tévedés azt hinni, hogy a választásoknak ez az eredménye, — amely egyszersmind a szabadelvű párt teljes elseprését jelentette — csak egy véletlennek volt köszönhető, csak a körülmények kedvező össztalálkozásán mulott. Meg vagyunk róla győződve, hogy a szabadelvű-pártra a végítélet már korábban is elkövetkezett volna, ha nem áll rendelkezésükre a választások vezetésénél az egész hivatalos apparatus, amellyel könnyen preszióálhatták a választókat.

Tisza István volt az első, aki a saját igazságában vetett fanatikus hittel könnyelműen, erélytelenül vezette a választásokat és a nemzeti akarat, amely most nem békókba verten, hanem szabadon nyilatkozhatott meg, a legteljesebb igazságot szolgáltatva a függetlenségi pártnak és a legékezzsúlyosabb dokumentálta, hogy mindig mellette is volt egész szívvel-lellekkel.

Ezt a pártot akarja most Kristóffy tönkre tenni — a népre appellálva; ezt a pártot szeretné megsemmisíteni — a nép szavával?

Rövidlátó, okatlan számítás, amelyre Kristóffy ur nem azt a választ fogja nyerni, amelyet szeretne.

A darabontok machinációinak nem ült fel az ország akkor sem, amikor a hatalom minden eszközevel akarták az ellenállók letörni és az ígéretek pazar tömegével próbálták a gyengéket táborukba csalogatni.

A darabontok nem kaptak egyetlen valamirevaló embert, aki szolgálatukba állott volna. Csufos kudarc volt minden erőlködésük vége és szégyenszemre kellett elkullogniok, hogy helyet adjanak a nemzet igazi vezéreinek.

Micsoda jogon merik remélni, hogy most eltántorítják a népet a nemzet vezéreitől, akik rövid kormányzásuk alatt számtalan bizonyítékot tettek arról, hogy őszinte, igaz barátai és képviselői a népnek, a nemzet akaratának.

Még élénken él emlékeztünkben Szerényi államtitkárnak Brassóban mondott programbeszéde, amely részletes képét adta a kormány egész tevékenységének és a számok, tények megdönthetetlen igazságával bizonyította, hogy ez a kormány munkásaiból volt valamennyi elődjénél és többet tett a nép érdekében három év alatt!

mint azelőtt tettek harminc esztendő alatt.

Ennek a kormánynak nagy, elévülhetetlen érdemeit Kristóffyék semmiféle alattomos támadással nem fogják elvitatni. Igazán kár az erőlködésért, sokkal jobban tennék, ha hiu, céltalan kísérletezések helyett, most már végleg visszavonulnának a feledés jótékony homályába és nagyhangú agitációs kiruccanások helyett vezekelnék büneiket, amiket a nemzet ellen elkövettek.

A hazug, szemérmellen manifesztációnak mégis van egy tanulsága. Ez a tanulság pedig az, hogy a mi ellenségeink a sötétben scrényen dolgoznak ellenünk.

Darabontok, nemzetiségiek, ó-szabadelvűek kísértének titokban és igyekeznek hangulatot támasztani a nemzet vezérei ellen. Látjuk most az orvos kongresszus alkalmából is, hogy minő lázas munka folyik ellenünk. Erre pedig a felelet a viszont szervezkedés.

Tömörülni, szervezkedni kell nekünk is, hogy végleg letörjünk ezt a bandát, amely galád népbolondítással, ocsmány hazudozással akar ellenségeket nevelni velünk szemben itt, az ország határain belül és künn, a művelt külföldön.

A Balkán-szerződés és a gazdák.

A magyar gazdátársadalom a Balkán államokkal kötendő kereskedelmi szerződés kérdésében több ízben fejtette ki álláspontját, minden egyes alkalommal hangsúlyozva Magyarország azon fontos közgazdasági érdekeit, melyek az állásfoglalást indokoltá teszik. A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” a Szerbiával kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások küszöbén ismételtén szükségét látta a gazdák álláspontjának körvonalozását s e végből még június első napjaiban megtartott országos gazdagyűlésen tárgyalta a kérdést; egyhangulag kifejezésre jutott elhatározásának végrehajtására felkérve az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület“-et.

A nagygyűlés anyagának földolgozása mellett a O. M. G. E. most tett eleget a megbízásnak, ivek terjedő felterjesztésben juttatva a magyar képviselőház elé a gazdátársadalom elfoglalt álláspontjából eredő kívánságait. A felterjesztésben részletes indokolás alapján kéri az O. M. G. E. a képviselőházat, hogy a Balkán államokkal való szerződések tárgyalásainál a gazdák kívánságait vegye figyelembe.

Ugyanis a magyar gazdák az 1906. évi március 1-én életbeléptetett szerződéses vámpolitika befejezésekéig, maguk sem ellenzik a Balkán államokkal szerződések kötését, de csak az esetben, ha: a) a szerződéses vámtarifában biztosított paritásos mezőgazdasági és ipari vámvédelem fenntartásával az összesség terhére s nem kizárólag a magyar mezőgazdaság egyoldalú megkárosításával köttetnek meg, b) ha a Balkán államokkal szemben megállapított vágott állapotban behozható állatkontingens fel nem emeltek s végül ha c) a magyar kormány a Balkán kereskedelmi szerződések kötése érdekében felveendő tárgyalásokra döntő befolyást gyakorolhat és a magyar parlament azok életbeléptetése előtt e szerződésekkel szemben az alkotmányos bírálat jogával szabadon élhet.

Ezen főszempontokból folyólag felterjesztésében részletesen felsorolja az O. M. G. E. mindazokat a következményeket, melyeket a magyar gazdáközönség a Balkán államokkal kötendő szerződésekhez fűz, különösen fölkérve a képviselőházat arra, hogy jövőben semmiféle, — a parlament ellenőrzési jogának megkerülésére, vagy megkötésére alkalmas oly felhatalmazást a kormánynak ne adjon, mely azt kereskedelmi szerződéseknek rendeleti uton való életbetetésére jogosítja fel.

Rablógyilkosság Kovásznán.

Lukács István zeteklakilegényazáldozat

A sepsiszentgyörgyi „Független Székelység“-ből olvassuk a következő tudósítást:

Mai napság már mindegyre ismétlődnek a gyilkosságok, a melynek oka nem csupán a bosszu, vagy harag, hanem sokszor a féktelen birvágy.

A míg messze földön történő gyilkosságról olvasunk, nem érint olyan közvetlenül a dolog, de a mikor a mi vidékünkön fordul elő, pláne rablógyilkosság, meg kell döbbenünk az emberi elvetemültségtől.

Mint tudósítónk jelenti, az egész Kovásznát izgalomban tartja egy rablógyilkossági eset, a mely még e hó 7-én történt s a melynek titka véletlenül pattant ki, a következőkép:

A Csikjenőfalván portyázó csendőröknek besugta valaki, hogy Sinkó Miklós dicsekedve hirdeti a korcsmában, mint végzett Kovásznán egyik munkással. A csendőrség azonnal Sinkó keresésére indult, akit meg is találtak a korcsmánál. De valamit sejtethetett, mert mielőtt elfoghatták volna, a hátsó ajtón megugrott. Ekkor járőr indult a szökevény elfogására, míg a többi csendőr azalatt kihallgatta Sinkó mulatótársait az elbeszélt gyilkosságnak részletei felől.

A járórség kutatásának csak szerdán estére lett eredménye, a mikor az iparvasuton bevihették a gyilkost Kovásznára. Nyomban vallatásra vették, hol, kit élt meg és hol van a holttest. Sinkó elvezette a csendőröket a vajnafalvi rész azon szélére, a hol a pávai út végződik. Rémes látvány tárult szemük elé: egy ismeretlen munkásember már feloszlanak indult holtteste. Sinkó is láthatóan megrendült, de azért tagadni próbált. Ekkor szembesítették barátaival, kiknek elbeszélte a gyilkosságot, mire megtörve bevalótia bűnét.

Ekkor derült ki, hogy tulajdonkép nem is ismerte a szerencsétlen áldozatot, csak annyiban, hogy a gyulafalvi fatelepen együtt dolgoztak. Ugy látszik takarékos ember lehetett a meggyilkolt, mert Sinkó megtudva, hogy van pénze, hatvan koronát ellopott tőle. A károsult fel akarta jelenteni Sinkót, de az könyörgött, hogy ne jelentse fel, a kárt megtéríti. El is vitte áldozatát a Koller-féle korcsmába s bemutatta társait, a kikkel együtt az ellopott pénzt meg fogja fizetni. E közben jól megvacsoráltak s Sinkó az áldozatot leitatta pálinkával, úgy, hogy még meg is mosta a fejét a kútnál hideg vízzel. Ezután együtt elindultak a mezőre. Itt történt a rablógyilkosság. A mint az áldozat a pálinkától elszédülve a földre bukott, Sinkó fejbévágta egy kővel. A szerencsétlen még csak védekezni sem tudott. Ekkor a gyilkos elővette bicskáját és elvágta a nyakát. A gyilkos állítása szerint az áldozatnál három korona volt, a mit el is rabolt tőle. És a borzalmas gyilkossághoz világosságot szolgáltatott az a tüzvész, amely akkor éjjel Csutakné telkén pusztított.

— Sinkó reggel a vonattal utazott el háza és vasárnap lévén, Csikjenőfalván, otthon egy bálon vígan táncolt.

Az áldozat neve Lukács István zetelaki (Udvarhelyvármegye) illetőségű 19—20 éves munkás, a ki tüzelő volt a gyulafalvi gyártelepen és a kinek távollmaradása a sok munkás között föl sem tűnhetett.

A rémes esetben megindult a bűnügyi vizsgálat és nem is kételkedünk abban, hogy Sinkó gaztetéért a legsúlyosabban bünhődni fog.

Elkésett fürdői levél.

Előpatak gyógyfürdőről van szó, amely Háromszékmegyében, a brassó—budapesti vasuti fővonal mentén, erdők által körülvevett völgyben, hasonló nevű falu közepén, fenyves parkban terül el. A fürdő közepét szintén hasonló nevű patak szeli át, mely 400 méter hosszúságban beton-burkolattal van bevonva.

A fürdői élet javában foly. Még most is érkeznek vendégek, kiknek száma meghaladta az 1300-at. Fel-tűnő, hogy Előpatak-fürdő vendégeinek legnagyobb részét ezelőtt romániai lakosok tették ki. Most pedig sokkal több a magyar, mint az előző években. De van itt mindenféle ajku fürdővendég, nemcsak az ország minden részéből, hanem még külföldről is. Nagyon sokan mondják, hogy gyógyhatás tekintetében egyformán a Karlsbádival, sőt azt még némely esetekben felül is mulja.

Gyógyforrásai nagyon gazdagok. Jelenleg 10 ásványvíz forrása van, melyek vizét ivókurául használják.

Az ivóvizet minden reggel 6—8 óra és este 5—7 óra között ki-ki sétaközben, zeneszó mellett fogyasztja el, a számára előírt forrásból. E vizek használnak a gyomorbántalmak minden fajánál s a vérszegénység és elhízás ellen is.

Fürdői — tekintve a vendégek nagy számát — sok kívánni valót hagynak fenn. Van 2 hideg fürdője és 12 kádas meleg fürdője. Jövőre egészen új berendezésű meleg fürdőt építenek. Van még hidegvíz gyógyintézet is svéd-torna is.

A mi a szórakozást illeti, minden héten van a rendes fürdővendégek részére ingyenes táncestély. Az évenként szokásos Anna-bálok jóvendelmét pedig az építendő református imaház javára fordítják. Különböző művész és bűvész estélyek, olvasó- és zongoraterem, tennispálya és tornaeszközök, mind a közönség rendelkezésére állanak. Azonkívül minden vasárnap délután tombolat rendeznek.

Fehér Károly 40 tagból álló színtársulata is itt van. Igen jól szervezett, kitűnő erővel rendelkezik.

A fürdő-igazgatóság gyakran rendez kirándulásokat ökörszekérrel vagy gyalog (mert másképp nem lehet megközelíteni) a bájos kis „Sugás“ fürdőbe. Ez nagyon szép kis fürdő. A vize kék és gyógyhatása hasonló a mi Szejkénkhez. A fürdő maga azonban nem olyan elhanyagolt; van kénbarlangja és kitűnő ivóvize is.

Naponta kirándulnak még a fürdőtől 2 kilométernyire levő Száva hegységre is (Száva kilátóra), melynek tornyáról gyönyörű kilátás terül el Brassó felé.

A római katolikusoknak minden vasárnap délelőtt szép kis kápolná-jokban, a reformátusoknak a vidgő nagytermében istentiszteletük van.

A fürdőtelepen a vendégek befogadására 400 kényelmesen berendezett szoba áll rendelkezésre, melyeknek napi ára 2—6 korona, de még 1 koronáért is lehet szobát kapni. Ebédet a vendéglőkben nagyon jutányosan kaphatni. Szóval Előpatak a legolcsóbb fürdők egyike. Mindenképp nagyon olcsón lehet itt kijönni.

A kik otthon akarnak főzni, azok részére minden reggel van piac, hol zöldséget, baromfit, tojást, tejet és gyümölcsöt olcsón lehet kapni, olcsóbban, mint Székelyudvarhelyt.

Minden héten hoznak különféle cikkeket eladásra. Így pl. kötényeket, kezdett munkákat, bluzokat és más csecse-becse emléktárgyakat, — de sajnos, mind bécsi készítmények. Az egyetlen honi készítmény, a mi itt kapható, a kalotaszegi varrottas kendők, abroszok, terítők stb., de ezek egy kissé drágák. Mindenki nem vesz belőlük. A mi székely házi iparunkból finomabb cseréptányérok, taplómunkák, kosárneműek és más székely készítmények jó piacra találtak volna.

A fürdő vezetése Imecs Ernő fürdőigazgató kezében van. Az orvosi teendőket Dr Kelen József fürdőorvos látja el. Van házi gyógytár is. A rendőri teendőket, mint fürdőbiztos Zathuretzky Kálmán főszolgabíró jár el. A személy- és vagyonbiztonságra pedig a fürdőidényre kirendelt csendőr-különítmény ügyel fel.

Itt üdültek és üdülnek Udvarhelyvármegyéből: Gotthárd János pol-

gármester, Gotthárd Jenő és Pálffy László joghallgatók, Szabó Gábor pénztárnok. Kertész Albert áll. tanító és neje, Orbán Gergely szücs, özv. Boros Károlyné két unokájával, Zimny Ferenc és neje, Sándor Áronné, valamint Deák Miklós és neje székelyszentmihályi pap.

Reáliskolai értesítés.

Reális pályáké a jövő!

A helybeli m. kir. állami főreáliskolában a javító-vizsgálatok f. hó 31-én d. e. 8—12 óráig tartatnak meg. A vizsgálatokra jelzett napon háromnegyed 8 órakor kell jelentkezni az igazgatóságnál az iskolai bizonyítvánnyal.

A magán-vizsgálatok f. évi szeptember 1-én és 2-án tartatnak meg. Elsején reggeli 8 órától az írásbeli vizsgálatok, 2-án d. u. fél 3 órától a szóbeli vizsgálatok.

Különbözeti vizsgálatok katonai főreáliskolát végzettek részére szeptember 4-én d. u. fél 3 órától lesznek.

Érettségi vizsgálatok és pedig írásbeliek szeptember 6., 7. és 9-én, naponként délelőtt 8 órától; szóbeli szeptember 14. d. u. 3 órától. E vizsgálatra a VIII. ik osztályt végzettek és olyan katonai növendékek jelentkezhetnek, akik a bölcseletről a különbözeti vizsgálatot letették. Jelentkezni lehet szeptember hó 5-én déli 11 óráig az igazgatóságnál.

A beiratások az 1909—1910. iskolai évre szeptember 1., 2-án és 3-án d. e. 8—12 óráig szünetelnek. Megnyitás 4-én d. e. 10 órakor.

A beiratásokhoz minden tanuló szülője vagy gyámja kíséretében tartozik megjelenni s magával kell hoznia iskolai bizonyítványát. Az új tanuló az iskolai bizonyítványon kívül anyakönyvi kivonatot és újraoltási igazolványt is tartozik hozni.

A más irányú iskolából, főgimnáziumból vagy polgári iskolából át lépni szándékozó tanulónak a két iskola tantervi különbözeteiből felvételi vizsgálatot kell tennie. E vizsgálat díja 80 korona.

Azok, akik tandíjmentességet akarnak kapni, vagyonossági bizonyítvánnyal felszerelt kérésüket a beiratáskor nyújtják be illetékes osztályfőnököknél,

Azok a szegényebb sorsu tanulók, akik a városban laknak igen mérsékelt díjért ebédet kaphatnak az internátus konyhájáról. Ezt külön az igazgatósághoz intézett kérésben kell kérni, mely kérést a beiratkozás alkalmával nyújtssanak be.

Kiválóan felhívjuk mindazon szülők figyelmét, akik fiaikat ipari, kereskedői, katonai, technikai, a közgazgatásnál körjegyzői pályára öhajtsák előkészíteni, hogy a reáliskolába irassák be, mint pályákra leginkább előkészítő intézetbe. Ez intézet se költségesebb, mint a gimnázium. A tandíj tán ebben a legkevesebb a helyszini középiskolák közül. A jó előmenetelűeknek feltétlenül elengedik. Ezenkívül tankönyv segélyben is részesülnek a szegényebb sorsuak.

Az intézetről bővebb tájékoztatással készséggel szolgál az

igazgatóság.

— Nyomdásztanulóknak 2—4 középiskolai osztályt végzett fiut azonnal felvesz Betegh Pál könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt.

HIREK.

ESKÜVÖN.

Mindig csak meglátom
Akár merre menjek:
Vőlegény a menyasszonnyal
Esküvőre mennek.

Hogy pirul az egyik,
Hogy lángol a másik.
Az én szegény árva szívem
Ugy reszket, úgy fázik.

Ugy megnézem őket,
Irgykedem rájuk.
Kerüljete ki engemet
Boldog uton járók.

Iff. Hermann Antal.

— **Tanítók parlamentje.** A magyarországi tanítók országos bizottsága, valamint az Eötvös-alap orsz. bizottsága és a magyarországi állami tanítók országos szövetsége tegnap tartotta, illetve ma tartja meg évi rendes ülését Budapesten. Ez ülésen a vármegyénkbeli általános tanító-egylet megbízásából Szász Ferenc elnök és Gyerkes Mihály alelnök vesznek részt, akik pénteken, Szent István király napján reggel utaztak fel a fővárosba.

— **Városi állatorvos választás.** Az üresedésben volt állatorvosi állást Dr Sebesi János alispán elnökölésével, tegnap délután töltötte be választás után a képviselő-testület. A közbizalom Kassay F. Pál okleveles állatorvos mellett nyilvánult meg, akit egyhangulag Székelyudvarhely város állatorvosának választottak.

— **Stemmer József 48-as temetése.** Nagy részvét mellett temették el minap Stemmer József 48—49-es Mátyás-huszártizedest Kolozsvárt. A temetésen a 48-as gárdából megjelent Nagy Pál számtanácsos, főhadnagy elnöklete alatt Esterházy Miguel gr. huszár-százados, Czako József őrmester, Szucsáky Imre komáromi tüzemester, Koncz György, Papp Károly, Székely Mihály, Dózsa István, Rátz Károly, Róth Antal, Nagy Albert 48—49. honvédek. Az elhunyt öreg harcos hamvait 4 ló vontatta a temető kápolnájából a családi sírboltba. Stemmer József székelyudvarhelyi születésű és Stemmer Dénes vármegyei hivatalnoknak nagybátyja volt.

— **Nagyszabásu mulatság Székelykeresztúron.** Székelykeresztúr és vidékének itthon időző tanuló-ifjúsága folyó évi augusztus hó 28-án (szombaton) nagyobb szabásu mulatsággal fejezi be a nyári vakációt. Walter Ferenc diszes termeiben a „Labdarugó Szövetség“ pénztára javára, reggelig tartó táncvígalmmal egybekötött zártkörű műsoros estélyt rendeznek. A rendezőség élén, mint vendékök: Dr Gyarmathy Dezső orsz. képviselő, Dr Hinléder Fels Ernő orsz. képviselő, Sándor Albert földbirtokos, Ujvári Mihály tanítóképző intézeti igazgató állanak. Továbbá Macskássy Zoltán diszelnök, ifj. Nagy Elek elnök, Zsigmond János alelnök, Benedek István pénztáros, Székely Károly, Simó Sándor ellenőrök, Szőke Gábor cigányvajda, Biró István, Buksa Kálmán, Dénes János, Elekes Domokos, Farkas Gábor, Gotthárd József, Gergely Ferenc, Hamar Pál, Horváth Károly, Jakabházy Gábor, Jakabházy István, Kiss Endre, Kiss Károly, Kováts József, Nagy Ignác, Nagy Lajos, Olasz Péter, Pap

Béla, Peleer Vilmos, Plettel István, Szabó Károly, Székely Jenő, Szentmiklósy Imre rendező bizottsági tagok. Belépési díj személyenként 1 K 20 f, családjegy 3 korona. A műsor nyolc válogatott pontból áll. A cigányzenekar után ének-négyes, majd szavalat és erre Horváth Irénke és Horváth Panna kettős hegedűkísérettel énekletést adnak elő. Monologok, szavalat és ének-négyes lesz a többi pont. Műsor után világos virradtig tartó tánc következik. A meghívókat a hét elején fogják szétküldeni. Aki jól akar mulatni, az bizonyára ott lesz e kedélyesnek ígérkező mulatságon.

— A molnárok ellenőrző órája.

A kolozsvári „Ellenzék” írja: Hogy a 48-as honvédek milyen zseniálitást fejtettek ki, midőn feltalálták másodszer a puskaopt, gyutacsot, ágyut, puskaót készítettek, azt mindenki tudja. A 48-as honvédek leleményességüket értékesítették később a békés foglalkozás terén is. Így Kolozsvárt Stemmer József huszárörmeester, később vasuti építési vállalkozó évekkkel ezelőtt olyan készüléket talált fel, a mellyel a molnárokat ellenőrzik, hogy ezek ne lophasák el a gabonát. A készülék neve: malom óra. Ezt ha beállítják újévkor, akár egész esztendőn meg se nézzék. Megmutatja, hogy egész esztendőn keresztül hány hektóliter gabonát örölt a malom? Az öreg Stemmer ellenőrző készülékét elkészítette Szabó József százfenesi birtokos, Máriaffy Lajos marosszentgyörgyi birtokos, a kik e készülék segítségével, a molnárokat nagyon kényelmesen tudják megszámadoltatni. Az öreg Stemmer malom ellenőrző óráját saját kezűleg készítette. Gyárak ajánlatot tettek, hogy huszezer koronáért a találmányt megveszik, szabadalmaztatják és tömegben fogják gyártani. A 48-as katona nem fogadta el. Megelégedett azzal a pár ezer forint évi haszonnal, a mit saját kezű készítményéért kapott. Még segédet se avatott be a készítés titkába. A 84 éves honvéd 2 év előtt megnősült. Ekkor eladta a készítésnél használt műszereit. Most meg sirba vitte a készítés titkát...

— A székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolában a tanulók beírása szeptember hó 1-étől 4-éig tart, délelőtt 8—12 óráig, délután 2—5 óráig. Tandíj 20 K, beiratási díj 2 K, értesítődíj 2 K, országos nyugdíjalapjárulék 30 fillér, összesen 24 K 30 f. A javító-, különbözeti- és pótvizsgálatok augusztus 31-én délután 2 órától kezdődőleg tartanak meg.

— A borszéki üveggyár. Borszék-ről írják, hogy az ottani üveggyár működését megkezdette. Az ünnepélyes istentisztelet és beszentelés után F e k e t e Mór társelnök a munkamesterekhez, S ü m e g i Vilmos országgyűlési képviselő szintén ezekhez, valamint a jelenlévő nagy közönséghez buzdító beszédeket intéztek. Az üveggyár készíti a híres borszéki és erdélyrészi ásványvizekhez szükséges több millióra menő üvegeket.

— A mai ekeverseny. A vármegyei gazdasági egyesület ma délelőtt Oklándon és délután Vargyas községben, ekepróbát tart.

— Szabadságharc emlékek — ingyen. Irhattuk volna címül bátran azt is: Magyarok éhlettelensége. A gróf Kreith Béla-féle fővárosi 1848—49-iki és Kossuth-muzeum egykoru olajfestményei, okmányai, proklamációi, nyomtatott képei, hivatalos ítéletei, Kossuth-bankó-pénzei, ereklyéi, a szabadságharcban használt ruhái, fegyverei, felszerelése, koszuza szalagjai, mintegy 518 emléktárgyairól van szó, amelyek mindannyija a magyar nemzet által megvívott dicsőséges szabadságharc részleteit képezik. Ezeknek nincs helyük Budapesten; nem adott helyet részükre a főváros. A lelkes, áldozatkész gyűjtő: Kreith Béla gróf, ezt a kincs-halmazt, azzal a föltétellel, hogy a gyűjteményt örök időkre állandóan kiállítsák — Magyarország bármely vidéki városának ajándékba, ingyen átadni hajlandó. Csodálatos dolog, hogy ezt az alkalmat eddig egyetlen vidéki város sem ragadta meg. Hiszen a nevezetes ereklyékben oly kincshez jutna, mely a mellett, hogy föntartásának költségeit az idegen forgalom emelkedésével is kifizetné, örök időkre át dicsősége, állandó látványossága lenne bármelyik városnak. A vidéken emelendő kulturpaloták valamelyikében, igen jól elhelyezhetnék, ha érzék volna hozzá. Ha más nemzetek birtokába lenne ily nagyszerű gyűjtemény, hasonló viszonyok mellett, külön e célra is palotát emelnének méltó elhelyezésére...

— A helybeli áll. el. leányiskolában a jövő tanévre szóló beiratások szeptember 1., 2., 3. és 4-én eszközölnének a leányiskola 3-ik oszt. tantermében d. e. 8—12 ig, d. u. 1—2-ig. Beiratás-díj személyenként 50 fillér, tandíj nincs. A tanítás 6-án kezdődik. Az igazgatóság.

— P a z a s z. Városi dolgokról van szó. Nem szívesen irunk róla, különösen bírálatot. Inkább szeretnők, ha mindig dicséretet mondhatnánk. Így legalább nem haragoskodnának a vezető körök és uton-utfelen, elenséges indulatot nem tapasztalhatnánk. De mikor egy helyi érdekű ujságnak a kellemetlen ügyeket is tárgyalnia kell még pedig azért, hogy másokra, a nagy közönségre nézve annak kellemetlen volta megszűnjék, akkor igazán nem tehetünk róla, ha ismét panaszos hangokat hallatunk... A vámenőrkök ugyanis a vámszedés pontosságának ellenőrzésére vannak hivatva. Azért fizeti őket a város. E hivatásuknak nem igen tudnak megfelelni, ha állandón másoldalú elfoglaltsággal idejüket lekötik, így például kézbesítés végzésével stb. Ajánljuk az illetékes körök figyelmébe.

— Községi takarékpénztárak. A vidéki városok körében lassan-lassan kezd tért foglalni a községi takarékpénztárak eszméje. Sopron város törvényhatósága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a város pénzügyeit célszerűbben kezelendő: községi takarékpénztárt alapít. — Pozsony város közgyűlése községi takarékpénztár létesítését határozta el és annak felállítására külön bizottságot delegált. Győr város állandóan tanulmányozza a községi takarékpénztári intézményt, amelyre vonatkozólag már sok adatot egybegyűjtöttek. A tanács Elertő Géza előadó tanácsost

megbizta, hogy a már működő községi takarékpénztárakat a helyszínen tanulmányozza. — Kecskeméten a községi takarékpénztár alapszabályait előkészítő bizottság Kada Elek polgármester elnökle alatt ülést tartott, melyen az alapszabálytervezet utolsó simításait is elvégezték. Az alapszabálytervezet kinyomatják és így terjesztik a pénzügyi bizottság elé.

— Hevesi görögdiénye naponta friss hozatal, kilója 12 fillér, paradicsom és csemegeszőlő állandóan kapható Gáspár Ferencnél Székelyudvarhely, gabonapiac (Deák-tér).

— Internátusi értesítés. A székelyudvarhelyi, szatmári anyaházhoz tartozó irgalmas nővérek vezetése alatt levő róm. kath. leánynevelő intézetben szállást, ételmezést és egész elátást nyernek a növendékek a következő feltételek mellett: 1. Minden növendék fizet egész tanévre 360 koronát, mosásért 16 koronát, butor és edény használatáért 10 koronát, zongora vagy cimbalom tanításért 100 koronát. Orvos, tankönyvek, munkakellékek és gyógyszerek külön fizetnek. 2. A ruházatra nézve kívánatos, hogy minden növendék hozzon magával az intézetbe legalább 6 inget, 4 alsószojnyát, 4 nadrágot, 6 hálókabátot, 12 zsebkendőt, 4 kötetényt, 4 törülközőt, 3 asztalkendőt, 6 pár harisnyát, 2 köznapi és 2 ünnepi, lehetőleg sötét felsőruhát. 3. Ágyneműből szükséges 1 szalmazsák, 1 paplan, 2 vankos és ami szükséges hozzá, hogy kétszer-háromszor lehessen változtatni az ágyneműt. Kell, hogy minden ruha-fehér és ágynemű az intézetben kapott számmal legyen megjelölve. 4. Szükséges továbbá, hogy minden növendék el legyen látva 1 tavaszi és 1 téli felöltővel, 1 középnyagságu meleg és 2 fejrevaló mosókendővel, legalább 2 pár cipővel és kesztyűvel; azután kellene még: evőeszköz (kés, villa, kávé- és evőkanál), 2 pohár, 1 mosdótál, fogkefe, fésűk és fésűdoboz. 5. Ha a növendékek a karácsonyi, husvéti, v. pünköszt ünnepeket otthon töltik, a táp- és tandíjból semmi sem vonatik le, vagy adatik vissza. 6. A fizetés havonta előre történik. 7. Az ételmezés, naponta ötször, tápláló és változatos. Reggeli: tej vagy kávé; tízórai zsemle vagy kalács; ebéd 3—4 tál étel; uzsonna gyümölcs vagy kenyér; vacsora 2 tál étel. Egyébiránt biztosítanak, a t. szülők, hogy gyermekeik vallás-erkölcsös nevelésére és tanítására is a legnagyobb gond fordítatik. Betegségükben leggyöngédebb figyelemmel és anyai szeretettel ápolatnak és előmenetelükről a szülők annak idejében értesítetnek. Székelyudvarhely, 1909. augusztus hó. Az intézet előjárósága.

Munkásbiztosítás.

A baleseti bejelentés átvételét, a balesetvizsgálatnál való közreműködést és a törvény 88. §-ában a kerületi munkásbiztosító pénztárak hatáskörébe utalt kártalanítási eljárást az üzem helyére nézve illetékes kerületi munkásbiztosító pénztár köteles teljesíteni.

A különböző helyeken időleges munkát teljesítő vállalatok rendes munkatelepeinek oly alkalmazottai, kik az ideiglenes munkatelepen van-

nak foglalkoztatva, rendszerint a foglalkozás helyére illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnak tagjai és csak akkor lesznek az iparüzlet székhelye szerint illetékes, kerületi munkásbiztosító pénztár tagjaivá, ha munkaadójuk ennél a pénztárnál tényleg bejelenti őket.

Az ideiglenes munkatelepen alkalmazottak azonban az iparüzlet székhelye szerint illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál nem jelenthetők be és ezek az ideiglenes munkatelep helyére illetékes kerületi pénztárnak tagjai. (6. sz. elvi határozat. A Mb. H. 6244—909. szám.)

Méhészet.

Meghívó.

A „Székelykeresztur vidéki méhészkör” folyó évi augusztus hó 28-án (szombaton) délelőtt 10 órakor Székelykereszturon a Maksai Lázár méhtelegen közgyűlést tart, melyre a méhészkör tagjait és az érdeklődőket van szerencsém meghívni.

Tárgyai:

1. Elnöki megnyitó.
2. Gyakorlati előadást tart Maksai Lázár.
3. Gyakorlati és elméleti előadást tart Fazekas Pál tanítóképzői méhészt és az áll. tanítóképző méhesének megnevezése.
4. Új tagok fölvétele.
5. Pénztárvizsgálat és pénztárvizsgáló tagok kijelölése jövő közgyűlésre.
6. Jelentések, indítványok.

Fiatfalva, 1909. augusztus 14-én.

Kozma Miklós s. k.,
méhészköri elnök.

KÖZGAZDASÁG

Szám 29—1909.

Hirdetmény.

Udvarhely vármegye Lótenyész-Bizottságától közhírré tételk, miszerint a nagyméltóságú m. kir. miniszterium által adományozott jutalomdíjakkal folyó évi szeptember hó 19-én délelőtt 11 órakor Oklándon a piactéren előállítandó csikós-kancák, 3 és 2 éves kanca-csikók — amennyiben a bíráló-bizottság által tenyésztésre alkalmasoknak találtatnak — jutalmaztatni fognak.

A csikós-kancákra kitűzött díjak: 80, 60, 50, 40, 30, 20—20 K.

A 3 éves kanca-csikók díjai: 60, 40, 25, 20 K.

A 2 éves kanca-csikók díjai: 40, 25, 20, 10 K.

A díjakra lókereskedők, nagybirtokos és nagybérlok kizárásával csak azon kisczudák tarthatnak igényt, a kik községi előjárósági bizonyítvánnyal igazolják, hogy a csikós-kanca 1 év óta tulajdonuk és a csikók saját tenyésztésük.

Kellő számu 3 és 2 éves kanca-csikók hiányában, kivételesen az igen jó 1 éves kanca-csikók is díjaztatnak.

Nagybirtokosok és nagybérlok dícsérő oklevéllel lesznek kitüntetve.

Jelentkezhetni Oklándon Szabady Tivadar főszolgabíró urnál szeptember 19-én délelőtt 9 óráig, azontul a helyszínen.

Székelyudvarhely, 1909. aug. 12.

Daniel Lajos,
a lótenyész-bizottság elnöke.

Kiadja: Betegh Pál villamotoros
könyv- és újságtudó intézete.

